

**Verzoening. Een andere kijk op de kruisdood.**

**Tien vragen aan Ton de Ruiter**

**Jezus stierf in plaats van zondaars. Dat geloofsconcept leverde voor talloze christenen bevrijding en vergeving op. Het is de kern van hun geloof. Of zitten ze eraan? Oud-predikant Ton de Ruiter vindt het een onbijbels idee: „God heeft geen betaling van schuld nodig om te kunnen vergeven.” Hij schreef er een boek over: *Jezus in ons*. Tjerk de Reus stelt hem er tien vragen over.**

Op Goede Vrijdag en Pasen herdenken christenen traditiegetrouw dat Jezus ‘in onze plaats ging staan’. Hij leed plaatsvervangend, onderging de dood in plaats van mensen en overwon. De redding die Hij realiseerde, kostte Hem Zijn leven.

Wie enigszins bekend is met het christelijke geloof, weet dat dit door miljoenen christenen wordt geloofd en uitgedragen. Ontelbare kerkliederen bezingen deze kern van het geloof, zowel in katholieke, charismatische, evangelische, als in gereformeerde kring.

Maar het is een foutieve Bijbelinterpretatie, vindt Ton de Ruiter. Hij stelt dat de leer van verzoening op grond van Jezus’ plaatsvervangend lijden niet in de Bijbel staat. De Ruiter: „God stilde Zijn woede niet op Jezus. Het ligt anders. Jezus bewees op Golgotha – maar ook al tijdens zijn hele leven – dat Hij trouw was aan God en waarachtig mens kon zijn. Daarmee verwierf hij het Koningschap. Nu stelt Hij na Pinksteren zijn liefde en trouw van Golgotha beschikbaar aan ons. Dat betekent een ongekende impuls voor vernieuwing van mensenlevens. Dáár gaat het God om: vernieuwing en heiliging, van binnenuit.”

### **Onbegrip.**

Ton de Ruiter is een gepassioneerd theoloog. Wie hem ’s nachts wakker maakt, zal in *no time* een gesprek met hem op touw kunnen zetten over fundamentele geloofsvragen. Tegelijk dient de gedachte aan tragiek zich aan. Met zijn nieuwe kijk op kruis en opstanding maakte hij geen vrienden in de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Hij was er predikant, maar legde in 2008 zijn ambt neer: zijn visie en de gereformeerde belijdenisgeschriften bleken onverenigbaar. Hij kwam alleen te staan, stuitte op onbegrip. Nu ligt zijn boek in de winkel, waarin hij zijn persoonlijke visie op Jezus uiteenzet: *Jezus in ons*.

*Voor een dominee uit de gereformeerd-vrijgemaakte kring vertolkt u een verrassend geluid. Hoe kwam u tot uw visie?*

„Ik stuitte steeds op het gegeven dat in het Nieuwe Testament de vernieuwing of heiliging van het leven een allesbepalende rol speelt. Veel

sterker in elk geval dan de zogenoemde 'rechtvaardiging van de zondaar door het bloed van Jezus'. Ik heb er veel studie naar gedaan en ontdekt dat het in de Bijbel nooit gaat om verzoening door strafbetaling, maar om verzoening door eensgezind te worden met God. Om levensvernieuwing door de kracht van de Geest. Jezus stierf niet om de schuld te vereffenen of de straf te dragen. God vergeeft altijd als mensen berouw hebben. Dáár heeft Hij geen offer voor nodig!

Deze kijk op de Bijbel heeft als voordeel dat de verzoening niet meer een onbegrijpelijk en onhelder gebeuren is. Je kunt het uitleggen aan buitenstaanders, die nu vaak aanhikken tegen een God die in hun ogen eerst 'bloed wil zien'. Bovendien denk ik dat de foutieve concentratie op vergeving van zonden de vernieuwing van het leven belemmert. Als gevolg hiervan blijven mensen te veel in hun zondige bestaan zitten. Het gaat God erom dat wij zonde uit ons leven wegdoen. Dat kunnen we ook, want er is hemelse kracht beschikbaar. Begrijp me goed, vergeving van schuld is voor mij onmisbaar. Maar het drááit niet om de vergeving! Het gaat om de vernieuwing van je bestaan en om de doorwerking van het hemelse leven."

*Is het niet verbijsterend voor u om te beseffen dat in de geschiedenis van twintig eeuwen christendom nauwelijks iemand te vinden is die dezelfde dingen beweert als u?*

„De verzoening door voldoening is pas sinds Luther en Calvijn gangbaar geworden – vóór die tijd heersten andere uitleggingen van Golgotha. Dat kun je lezen in iedere dogmatiek. Altijd weer is er gevraagd waarom Jezus in onze plaats *de straf* zou moeten dragen. Daar is mijns inziens nooit een helder antwoord op gegeven. Daarom blijft die vraag. Maar het is waar, je komt alleen te staan. Dat is niet gemakkelijk. Ik heb daarmee geworsteld en in gebed aan God gevraagd: 'Zoek alstublieft iemand anders om dit inzicht uit te dragen.' Anderzijds is het genade om meer inzicht te ontvangen."

*Welke theologen uit de kerkgeschiedenis verkondigden exact hetzelfde als u?*

„Of iemand exact hetzelfde leert als ik, weet ik niet. Ik voel me verwant met de heiligingsbewegingen die de schuldbetaling wel beleden, maar het slechts als een opstapje zagen en een klein plekje gaven. Het gaat bij hen altijd om het leven met 'Jezus in ons'. Ik denk bijvoorbeeld aan Andrew Murray, van wie vele boeken in het Nederlands verkrijgbaar zijn. Verder ervaar ik verwantschap met Vincent Brümmer en een aantal bijbelgetrouwe theologen in de Engelstalige wereld die stellen dat Luthers rechtvaardigingsleer niet Bijbels is. Er is op dit punt veel in beweging en ik verwacht dat het straks ook wel naar Nederland zal overwaaien."

*U legt veel nadruk op een leven van 'overwinning'. Zonde uitbannen lijkt gemakkelijk: maak gewoonweg de juiste keuze. Is dat niet te gemakkelijk?*

„Zonde bestrijden is niet gemakkelijk, maar wel mogelijk. Niet dankzij onszelf, maar dankzij de krachten van het Koninkrijk: dankzij Jezus in ons. Het is ongezond om vaag te doen over zonde. Wees eerlijk tegenover jezelf! Zonde die ik in mijn leven zie, kan ik aanpakken. Natuurlijk kan een zonde nog vaag of onduidelijk voor jezelf zijn. Maar zonde waarvan ik mij bewust ben, moet ik wegdoen uit mijn leven. Belangrijk is het bijbelse verschil tussen enerzijds onbewust of onopzettelijk zondigen en anderzijds

welbewust voor zonde kiezen. Tegen zonde die ik als zonde herken in mijn leven, kan ik door Gods genade 'nee' zeggen en die overwinnen."

*In uw boek wekt u de indruk dat God 'gemakkelijk' vergeeft. Maar vergeving kost mensen vaak grote moeite. Het gaat niet 'zomaar'. Is het wel zo gemakkelijk als u suggereert?*

„God is ruimhartig en barmhartig en vergeeft graag. Als je zegt dat vergeving niet 'zomaar' kan, wordt vaak bedoeld dat Jezus' dood nodig was vòòrdat God kon vergeven. Maar waarom? Moet zagezegd 'de eer' van God door strafbetaling worden gered? Dat is de gedachte achter de plaatsvervangng – die ik niet in de Bijbel terugvindt. Ik denk dat het juist Gods heerlijkheid is dat Hij vergeeft zonder dat daarvoor betaald moet worden! Vergeven is helemaal niet moeilijk voor God. Voor Hem is het geen punt! Wat Hem wel moeite kost, is mensen uit hun zondige gewoontes trekken. Die zitten zo diep en mensen houden daar van nature graag aan vast.”

*U vindt het belangrijk dat de verzoening van Jezus begrijpelijk. Neigt u niet naar rationalisme? Verwondering en mysterie zijn termen die u niet vaak hanteert.*

„Ik ben diep verwonderd over Gods liefde. Ik kan Zijn onmetelijkheid niet omvatten. Maar zou zijn daad om mij te verzoenen onbegrijpelijk zijn? Zou God dat werk voor ons niet inzichtelijk laten zijn?”

*Het lijkt er sterk op dat u vooraf een eis aan de bijbel stelt: het móet rationeel inzichtelijk zijn.*

„Nee, ik stel geen eis vooraf. Ik wil zonder vooronderstellingen de Bijbel lezen. In de protestantse theologie sinds Luther en Calvijn speelt wèl een belangrijke vooronderstelling: dat Jezus plaatsvervangend stierf. Men leest dat overal in. Niet alleen Luther en Calvijn, maar ook John Piper en Tim Keller – ze doen het bijna allemaal. Daardoor wordt de Bijbel moeilijker dan die is. De vraag is: wat staat er echt? Ik kom tot de conclusie dat het heel helder ligt in de Bijbel. Je leest nergens ingewikkelde theorieën over God die een offer eist als betaling. Wel is er grote mate van duidelijkheid: God wil met mensen op weg en maakt door Jezus het koninkrijksleven van toewijding mogelijk door wedergeboorte.”

*U vindt het onlogisch dat een liefdevolle Vader Zijn Zoon laat sterven. Maar in uw visie sterft de Zoon nog steeds. Dan blijft het bezwaar overeind.*

„Nee, want het gaat erom dat Jezus vrijwillig het menszijn op zich nam en als mens gehoorzaamheid moest leren. Dat kostte Hem alles. Hij verdroeg dood en onrecht als beproeving en bleef trouw. Maar God had Jezus' dood niet nodig om zijn toorn te kunnen stillen.”

*Toch stelt u: Jezus' gruwelijke dood kreeg Gods goedkeuring. Vindt u het zoveel 'logischer' dat God de Vader deze proeve van bekwaamheid van Jezus nodig had?*

„Jezus moest Koning worden van het Koninkrijk. Bij een positie hoort een voorbereiding. Jezus moest het leren om mens te zijn naar Gods standaard. Dat kostte Hem alles. Beproeving en scholing vormen de normale weg voor

mensen. In Genesis begint het al: Adam en Eva moeten hun trouw aan God bewijzen door niet te eten van de boom. Ook Abraham wordt beproefd als vader van alle gelovigen. Zo ook heel Israël. Dat loopt niet goed af. Dan komt Jezus: Hij blijft trouw en vol liefde en leert als mens te leven op het niveau van het Koninkrijk. Hij brengt sinds Pinksteren zijn kracht in mensen, die zo in staat worden gesteld Hem te volgen. Sterker nog: Hij gaat in hen wonen om hen van binnenuit overwinnaars te maken over de zonde. Dankzij Jezus' werk is het nieuwe leven beschikbaar. Als jij vraagt: is dit logisch, dan zeg ik: ja, dit is begrijpelijk en helder - en je kunt er enthousiast van worden. Van een onbegrijpelijke visie op de verzoening worden mensen niet enthousiast. En het belemmert het leven uit de kracht van de Geest.”

*U legde uw ambt neer omdat u niet kon leven met de grondslag van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Nu wilt u in de PKN aan de slag. Maar de belijdenisgeschriften die u afwijst, staan ook in de grondslag van de PKN. Stapt u daar overheen?*

„In de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt móet je de leer van de belijdenissen verkondigen, handhaven en verdedigen. Zo strak word je in de PKN niet aan de belijdenissen gebonden. Daar werk je wel in gemeenschap met het belijden der vaderen – met respect daarvoor - maar de belijdenissen liggen niet als een keurslijf over de Bijbel. Daarom denk ik dat er ruimte is in de PKN voor iemand die zich onderwerpt aan de Bijbel. Zo niet, dan hoor ik het wel.”

**In zijn boek *Jezus in ons* bepleit Ton de Ruiter een andere kijk op verzoening. Hij bespreekt achtereenvolgens alle Bijbelboeken. Steeds is zijn vraag: hoe ‘werkt’ verzoening en wat werkt het uit? Hij analyseert uitvoerig bekende bijbelpassages over verzoening, zoals Jesaja 53, 2 Korintiërs 5 en de Galatenbrief. Op grond van de antwoorden die hij aantreft, neemt De Ruiter afstand van de protestantse traditie. Ook wijst hij de denkbeelden t.a.v. verzoening af van hedendaagse theologen als Willem Ouweneel, John Piper en Tim Keller. Het boek eindigt met een totaalvisie. Welke consequenties een en ander heeft voor waardering van de belijdenisgeschriften, legt De Ruiter uit op zijn website: [www.jezusinons.nl](http://www.jezusinons.nl)**

**N.a.v. Jezus in ons – Een andere kijk op verzoening. Ton de Ruiter. 288 blz. € 17,50. Uitgever Kok.**